

INDLEDNING

Narcissisme-begrebet er i de seneste år blevet en fællesnævner for diskussioner af mange forskellige fænomener. Som så ofte rejser det spørgsmål sig, om der bag de enkelte fænomener ligger et fælles væsenstræk, eller om det blot er tilfældige overfladiske lighedspunkter, der har krystalliseret sig omkring den samme term.

I redaktionen af *Psyke & Logos* havde vi ikke noget forudfattet svar på dette spørgsmål, da vi besluttede at lave et temanummer om narcissisme. Vi havde hver især kendskab til flere personer, der arbejdede med narcissisme-problematikken, og ved at bede nogle af dem belyse spørgsmålet og sammenfatte deres synspunkter håbede vi på at kunne levere et vægtigt bidrag til den standende diskussion.

Vi synes sely, at der er kommet mange interessante og vigtige indlæg ud af forsøget, uanset at vi på forhånd kunne vide, at der ikke ville blive tale om enighed. De enkelte artikler peger som ventet i mange forskellige retninger, og nummeret er således ikke noget gennemkomponeret værk om temaet narcissisme. Med hensyn til de to store navne i de seneste års narcissisme-diskussion, Heinz Kohut og Thomas Ziehe, er der f.eks. både repræsenteret en positiv og en negativ vurdering i nummeret.

Der er til det foreliggende nummer for første gang udarbejdet egentlige 'abstracts' til hver enkelt artikel, og vi vil derfor i denne indledning nøjes med at resumere de tre delområder, der behandles i artiklerne.

(1) Narcissisme kan umiddelbart anvendes som et klinisk psykologisk og psykiatrisk begreb med eller uden teoretiske referencer. Beslutter man, at træk som "selvoptagethed", "almagtsfølelse", "idealisering" og "følelseskulde" betegnes som narcissistiske, vil man med dem som grundlag kunne udpege narcissistiske personlighedstyper. Der er således i de seneste år blevet lanceret nye kliniske kategorier såsom "narcissistiske personlighedsforstyrrelser" og "narcissistiske adfærdsforstyrrelser". Narcissisme-begrebets kliniske side er i dette nummer behandlet af Bo Møhl, Birgitte Skovgaard og Ebba Ernst.

(2) Narcissisme er også blevet anvendt som socialisationsteoretisk, socialpsykologisk og sociologisk begreb. Her gælder som under det foregående punkt, at man opererer med narcissistiske personlighedstræk, men i dette tilfælde i relation til samfundet. Hvilke samfundsmæssige træk betinger den narcissistiske socialisation, og hvordan klarer de socialiserede narcissister sig i samfundet? Disse spørgsmål diskuteres af Palle Tønners, Henrik Kaare Nielsen, Eva Ethelberg, Benny Karpatschhof samt Per Kristensen, Birger Steen Nielsen og Elo Nielsen.

(3) Sammenhængende med de to første punkter kan man endelig diskutere narcissisme-begrebet teoretisk og forsøge at uddrage dets væsensbestemmelse. Det er naturligvis til en vis grad gjort i alle artiklerne, men mest systematisk af Birgitte Diderichsen, Benny Karpatschof samt Ole Andkjær Olsen og Simo Køppe.

Fra redaktionens side vil vi naturligvis ikke tage stilling til de mange divergerende synspunkter, men to redaktionsmedlemmer (Benny Karpatschof og Ole Andkjær Olsen i samarbejde med Simo Køppe) har under indtryk af de indløbende artikler sammenfattet deres syn på sagen. Den indledende artikel af Andkjær Olsen og Køppe gennemgår de psykoanalytiske skoledannelsers narcissisme-opfattelser, og samtidig forsøges en sammenkædning af nummerets øvrige artikler. Karpatschofs diskussionsanmeldelse af Bjerg og Elles bog er desuden et opgør med narcissisme-begrebet som sådan, idet der argumenteres for, at fænomenet narcissisme med fordel kan overføres til virksomhedsteoriens domæne.

Vi gør opmærksom på, at anmeldelsen af Christopher Lasch tidligere har været trykt i dagbladet Information. Vi mener dog, at dette indlæg i debatten fortjener at blive genoptrykt, bl.a. fordi forfatterne var blandt de første herhjemme, der beskæftigede sig med narcissisme-begrebet. Jack Donens artikel om Narcissus-myten er en udvidet version af en kronik i Information, og det er den eneste artikel – ved siden af Karpatschofs – der placerer narcissismen helt uden for den psykoanalytiske begrebsbygning.

Uden for temaet bringes en artikel af Martin Johansen om hæmning af følelser og hæmningsfølelser. Den er en fortsættelse af tidligere artikler i *Psyke & Logos* om samme emne.